

Raport post-eveniment
**„Noul Contract Social: o relație stat-
cetățean adoptată pentru secolul 21”**

Asociația Proiectul România 2030

București, 31 martie 2023

Raport post-eveniment
„Noul Contract Social: o relație stat-cetățean adoptată pentru secolul 21”

Asociația România 2030, 31 martie, format hibrid Londra-București

Cuprins

Noul Contract Social. Incursiuni conceptuale și aplicate	2
Radiografie aplicată și aprofundată asupra direcțiilor strategice ale Noului Contract Social.	
Dezbatere între Mircea Geoană și Minouche Shafik (Transmisiune live de la Londra)	4
Ce datorăm noi României? Panel dedicat reconfigurării Noului Contract Social	5
O nouă arhitectură pentru NOI și pentru România	8

Evenimentul „Noul Contract Social: o relație stat-cetățean adoptată pentru secolul 21” a fost organizat de Asociația România 2030, în parteneriat cu editura Litera și Fundația Friedrich-Ebert-Stiftung România, cu ocazia traducerii în limba română a cărții *What We Owe Each Other* a autoarei Minouche Shafik, Președinte London School of Economics, cu prefață scrisă de Mircea Geoană, Secretar General Adjunct al NATO. Au participat și au luat cuvântul membri ai corpului academic, reprezentanți din partea sindicatelor, parteneri și experți din mediul social, responsabili de reconfigurarea noului contract social.

Noul Contract Social. Incursiuni conceptuale și aplicate

„Ne dorim și ne datorăm unii altora mai mult!” Într-o lume în permanentă dinamică și schimbare economică, socială și politică, această judecată de valoare surprinde **complexitatea și profunzimea unui nou contract social** - ca formă, teme, reflecție și rațiune, pledoarie, argument și concluzie pentru Minouche Shafik, economist cu o experiență academică și profesională remarcabilă de peste 25 de ani la Oxford, London School of Economics and Political Science, FMI și Banca Angliei. Abordarea autoarei lucrării *What We Owe Each Other. A New Social Contract for a Better Society*, publicată la Princeton University Press în anul 2021, este de interes pentru administrația publică pentru că oferă cercetătorilor, experților și practicienilor **un model simplificat și aplicat al raportului dintre stat și cetățean, urmărind simultan o abordare realistă, pragmatică și etică.**

Având ca reper un concept de filosofie politică modernă care a suscitât un interes constant timp de secole pornind de la problematica existențială a apariției și legitimității statului și a guvernării (cele mai consacrate fiind lucrările lui Hobbes, Rousseau, Locke, Smith), demersul autoarei nu rămâne captiv în mirajul filosofiei și științei politice de a defini conceptul la nivel analitic, fără a oferi răspunsuri concrete și aplicate. Pentru a înțelege **definirea minimală dar cuprinzătoare a contractului social**, autoarea îl descrie ca fiind un **„parteneriat între indivizi, întreprinderi, societate civilă și stat pentru a contribui la un sistem în care există beneficii colective”.**

Din acest motiv, **între contractul social și administrația publică există o relație de interdependență reciprocă:** (I) În temeiul instituirii și recunoașterii contractului social, este legitimată și justificată intervenția administrației publice de către toate părțile contractului, iar **direcția de gestionare și administrare a bunurilor publice trebuie să servească interesului general și să producă beneficii pentru toți.** Existența și valabilitatea contractului social determină, delimitează și reclamă ca fiind obligatorie și necesară apariția și manifestarea actului public de a administra, în conformitate cu prevederile contractului. (II) Simultan, standardele privind activitatea, eficiența, randamentul și rezultatele administrației publice (în termeni de politici, furnizare servicii, îndeplinire obiective, ținte și indicatori) determină **adaptarea, îmbunătățirea și redefinirea contractului social într-o versiune mai îmbunătățită, mai inclusivă și care să servească mai bine interesului general.** Dispuse la intersecția dintre continuitate, stabilitate, adaptare și transformare, prevederile contractului social (în formă scrisă și integrate în norme constituționale, legi și tratate sau respectate și recunoscute prin practici, cutume și tradiții) împreună cu actul de a administra și governa

servesc reciproc ca **rațiune și instrument pentru a urmări progresul și a răspunde interesului general și a nevoilor colective (de siguranță, protecție și dezvoltare).**

Spre deosebire de abordările consacrate în filosofie și știința politică, demersul autoarei este inovator și relevant pentru administrația publică din următoarele motive: (1) extinde părțile contractului, prin includerea întreprinderilor, societății civile și mediului economic (privat), a reprezentării, incluziunii și a voluntariatului; (2) recunoașterea intereselor, așteptărilor, rolului și responsabilității fiecărei părți a contractului; și cel mai important (3) accentul pus pe contribuția comună în relație directă cu accesul la beneficii colective. **Maturitatea, consensul și unitatea contractului social generează plus valoare, echilibru, armonie și acționează ca forță motrice a dezvoltării în beneficiul tuturor,** reușind astfel să atenueze sentimentele de anxietate, nesiguranță și excludere.

Noțiunea de sistem este diferită de viziunea modernă, fiind amplasată într-un context în permanentă schimbare, iar **coordonatele culturale, economice, sociale, politice, de timp și spațiu sunt cele care imprimă dinamism și stabilitate, prin setarea permanentă a unui nou orizont al așteptărilor, încrederii, nevoilor și obiectivelor, dar care rămâne fidel principiilor, valorilor și identității culturale, sociale și naționale comune.** Încă din titlul lucrării, reușim să identificăm dimensiunea acestor coordonate care converg către două noțiuni interdependente, care se suprapun și ne oferă reprezentarea întregului (caracterizat prin proprietatea de a se forma din și a se distinge de părțile componente), și anume: **Noi și societatea.**

Pe de o parte, dimensiunea celor două concepte este redată (simbolic) de autoare cu ajutorul reprezentării **cercurilor concentrice multiple pentru a evidenția nivelul de apartenență și implicare** în cadrul familiei, comunității, administrației la nivel local, statului național, la nivel regional și global. Această reprezentare este utilizată de autoare pentru a ilustra etapele integrării în societate a categoriilor sociale care au dobândit ulterior formării contractului social, statutul, drepturile și responsabilitățile de cetățeni. Pentru a simplifica incursiunea cronologică, de la formarea statului modern până în prezent, schimbările politice, economice, sociale și demografice au impulsionat extinderea (prin integrare) a celor două concepte.

Pe de altă parte, peste dimensiunea apartenenței și excluderii la contractul social, amplasarea în diferite contexte și etape de modernizare și dezvoltare, regăsim **noi orizonturi de așteptare, de setare a nevoilor și încrederii beneficiarilor contractului social.** Apariția unor noi actori, diversificarea formelor de interacțiune și comunicare (implusionate de schimbările în domeniul tehnologic, digital și inteligenței artificiale), împreună cu noile forme de management public (gestionarea resurselor, partajarea riscurilor, valorificarea arhitecturii oportunităților, reacția rapidă la provocările globale) au scos în evidență nevoia unui nou echilibru între așteptările și presiunile (diverse și multiple) resimțite asupra administrației publice.

Pentru a concepe **un nou contract social,** autoarea ne propune să ținem cont de trei principii care sunt însă condiționate de nivelul de dezvoltare, caracteristicile economice, sociale și culturale ale spațiului politic și instituțional în care sunt aplicate, și anume: **(I) Securitate pentru toți prin garantarea minimului necesar pentru o viață decentă,** fără discriminare sau excludere; **(II) Responsabilitate și contribuție comună,** în limita posibilităților

individuale și colective; **(III) Asigurarea unui nivel minim de protecție**, prin investiție maximă în capacitate, gestionarea riscurilor și individualizarea asistenței pentru persoanele vulnerabile. Concret, accesul la educație, asistență medicală și socială, securitate și oportunități reale de dezvoltare, pe tot parcursul vieții, aduce în prim-plan nevoia gestionării echitabile și eficiente a resurselor, valorificarea arhitecturii oportunităților la nivel național și internațional, prin cooperarea și colaborarea dintre sectorul public și cel privat, asociațiile și organizațiile neguvernamentale, parteneri și aliați pentru a avea o reacție comună, rapidă, inovatoare, centrată pe beneficiari și o mai bună cartografiere (localizare, dimensionare, descriere) a riscurilor, vulnerabilităților și provocărilor.

Individualizarea și adaptarea soluțiilor la nevoile și așteptările legitime ale tuturor beneficiarilor trebuie să reflecte, în viziunea autoarei, asumarea comună a titularilor contractului (și în special a reprezentanților aleși, a instituțiilor guvernamentale și a administrației publice centrale și locale) a unor **schimbări majore asupra politicii fiscale**, pentru **a crește productivitatea și a realiza investiții sustenabile**, realizând în același timp un **echilibru între flexibilitatea muncii și asigurarea securității** (printr-o mai bună reglementare, protecție și asistență de specialitate). **O mai eficientă alocare și gestionare a resurselor, cu scopul de a furniza servicii publice mai bune** (care să urmărească asigurarea accesului la educație, integrarea pe piața muncii și recalificarea profesională, formarea și menținerea unui stil de viață sănătos, protecția mediului înconjurător și dezvoltarea durabilă) **impune adoptarea unor noi mecanisme de decizie, bună guvernantă și legiferare. Infrastructura și tehnologia digitală și ecologică impulsionează prezentul și viitorul dezvoltării**, motiv pentru care recuperarea decalajului digital, dezvoltarea și utilizarea inteligenței artificiale (sub control uman, cu gestionarea riscurilor privind securitatea și protecția drepturilor utilizatorilor), împreună cu reducerea emisiilor de carbon, constituie direcții strategice care completează obiectivele fundamentale și existențiale ale contractului social (protecție și securitate, dezvoltare economică, asistență socială).

Radiografie aplicată și aprofundată asupra direcțiilor strategice ale Noului Contract Social. Dezbateri între Mircea Geoană și Minouche Shafik (Transmisiune live de la Londra)

Dialogul purtat la Londra între Minouche Shafik și Mircea Geoană ne oferă **o radiografie aplicată și aprofundată asupra direcțiilor strategice de modernizare, dezvoltare și redefinire a contractului social**, cel mai bun apărător și cel mai fidel indicator al democrației, al libertății și al prosperității. În același timp, ne îndeamnă pe fiecare dintre noi să reflectăm asupra **arhitecturii oportunităților** și să avem **încredere în ideile inovative și ambițioase cu ajutorul cărora proiectăm și construim viitorul României**.

Mircea Geoană, Secretar General Adjunct al NATO, a evidențiat importanța întoarcerii la fundamentele democratice ale societății noastre, într-un moment de mare incertitudine, pentru a reinventa contractul social în România, în Europa și în întreaga lume, în egală măsură pentru tineri și pentru bătrâni, pentru cei care trăiesc în mediul rural, în orașele mici sau la periferia marilor orașe, pentru cetățenii români de pretutindeni, pentru

sectorul privat și societatea civilă. **Valorificarea arhitecturii oportunităților constituie o precondiție pentru reducerea disparităților și inegalităților economice, sociale, demografice și geografice.** Concurența intensă la nivel global în domeniul inovației și cercetării aduce în prim-plan modele economice și sociale alternative integrate în noi viziuni asupra lumii. Pentru a consolida relevanța strategică a României și pentru a ne face economia mai competitivă, Mircea Geoană a subliniat ca prioritate nevoia de a ne recâștiga încrederea și locul firesc și natural în conceptul de națiuni, prin acordarea unei șanse echitabile arhitecturii oportunităților.

Pentru Secretarul General Adjunct al NATO, „România este o platformă intelectuală pentru idei îndrăznețe pentru a schimba și transforma prin inovare și co-design România și restul Europei”. În context românesc, avem nevoie de un ciclu virtuos reprezentat de creșterea simultană a investițiilor în oportunități și în economie, pentru a reduce deficitul economic și pentru a îmbunătăți ratingul țării prin stabilitate macroeconomică, maturitate și prosperitate.

Minouche Shafik, Președinte London School of Economics, s-a raportat la situația asimetrică determinată de creșterea simultană a veniturilor, a inegalităților și a tensiunilor între generații. Autoarea lucrării *What We Owe Each Other: A New Social Contract for a Better Society / Ce ne datorăm unii altora? Un nou contract social pentru o lume mai bună* **a redefinit arhitectura oportunităților în raport cu trei principii fundamentale care definesc etapele vieții: (I) Asigurarea unui nivel minim de trai,** prin facilitarea accesului la educație și asistență socială, pentru a sprijini în special mediile defavorizate; **(II) Maximizarea investițiilor și a capacităților** pentru a asigura posibilitatea fiecăruia de a contribui; **(III) O mai eficientă gestionare și transferare a riscurilor** (șomaj, boală și bătrânețe) cu scopul de a obține o productivitate mai mare.

Minouche Shafik a subliniat relația directă dintre evoluția contractului social și creșterea spațiului fiscal, motiv pentru care este important să proiectăm în mod clar care sunt investițiile și cheltuielile curente în raport cu randamentul pe care îl putem obține pe termen scurt, mediu și lung. **Credibilitatea unui contract social este condiționată de o strategie clară de creștere și finanțare, în raport cu care este evaluat ratingul de țară pe piețele financiare.** Investiția în educația timpurie și continuă necesită să fie corelată și susținută de o viziune pe termen lung, care să asigure adaptarea și sprijinirea reală a populației în momentele de criză.

Ce datorăm noi României? Panel dedicat reconfigurării Noului Contract Social

Dimensiunile complexe ale Noului Contract Social au fost analizate în raport cu nevoile și așteptările reprezentanților din sectorul privat, public și societății civile. Experți și reprezentanți ai mediului academic, ai sindicatelor și ai partenerilor, au identificat și au dezbătut problematici de interes în domeniul educației, sănătății, administrației publice și buna guvernare.

Marius Profiroiu, Profesor și Prorector pentru relații internaționale, Universitatea de Studii Economice București, Membru RO2030, moderator al dezbaterii, a remarcat

caracteristica definitorie a contractului social de a ține societățile în echilibru social timp de secole, fiind adaptat și redefinit continuu, ca reacție la transformarea permanentă impulsionată de competiția acerbă și dinamica dezechilibrelor la nivel național și global. În continuarea ideilor prezentate în urma dialogului dintre Mircea Geoană și Minouche Shafik, Marius Profiroiu a menționat că **pentru România este important să gândim strategic și integrativ.** Comportamentul proactiv și gândirea strategică sunt condiționate de calitatea actului educațional, și în mod special de educația timpurie primită în familie și în comunitate. Nimic nu este însă complicat dacă există determinare, motivație și încredere.

„Provocările sunt așa de mari încât trebuie să facem acel salt calitativ și istoric. Suntem capabili să-l facem? Avem nevoie de un nou contract social asumat de marea majoritate și bazat pe încredere. Suntem într-un secol în care, în următorii 20-30 de ani, vom asista la o resetare a ceea ce numim noi sistemul de guvernare modernă, o resetare care va implica, poate mai mult ca oricând, găsirea acestui echilibru la nivel social. **Vom intra într-un sistem de guvernare complex,** integrativă, în care **sectorul privat** va fi de o parte, puternic, din perspectiva ceea ce înseamnă noile descoperiri ale științei, dar avem și **sectorul public** care, trebuie să recunoaștem, nu a făcut pasul cu ceea ce noi numim fenomenele de globalizare și tot ce înseamnă dezvoltarea economică. Și, nu în ultimul rând, **sectorul societății civile** care trebuie să facă eforturi ca acest echilibru să fie menținut. **România după 30 de ani a făcut progrese, dar nu suficiente. Reforma, până la urmă, se realizează cu oameni. Trebuie să reformăm atitudinile, comportamentele.** Dacă vrem să schimbăm sectorul public, trebuie să schimbăm cultura organizațională. Schimbarea nu vine decât de la oameni care înțeleg de ce este această schimbare în interesul nostru ca societate. Dacă nu înțelegem acest lucru, nu putem să avem un contract social corect”, a precizat Marius Profiroiu.

Ciprian Necula, cadru didactic asociat SNSPA, Președintele Roma Education Fund, coordonator al proiectului Un nou contract social, susținător RO2030, a invitat participanții să reflecte asupra aplicării analizei realizate de Minouche Shafik în context românesc și să identifice ce ar putea fi imediat utilizabil. **Dimensiunea aplicată a politicii și a relațiilor sociale pe care Contractul Social o generează într-un moment de „cotitură” în gândirea socio-politică privind raporturile dintre stat și cetățeni, ne oferă o reprezentare concretă despre ce primim și cedăm în schimb.**

„Chiar dacă este un efort cognitiv, intelectual, să ne gândim că trebuie să o facem. Presupune o cetățenie activă, implicare în problemele celorlalți. **De unde apucăm acest cerc vicios? Fiind cerc, nu are un colt. Va trebuie să găsim o soluție, un restart, o gândire spre un nou contract social și relațiile dintre noi. Au fost începuturi, dar niciodată percepute ca atare și puse într-un context în care noi cetățenii să avem o implicare și o participare activă”, a subliniat Ciprian Necula.**

Andrei Tăranu, Profesor și Prodecan al Facultății de Științe Politice în cadrul SNSPA, a precizat că încrederea reprezintă elementul esențial în raportul dintre stat și cetățean. „Noi vorbim atât de mult despre stat, dar în realitate nu vorbim despre cetățeni. Și aici apare prima întrebare. Noi aparținem statului sau statul ne aparține nouă? Cum se raportează statul la cetățenii săi? După cum ați văzut, se raportează într-o manieră în care cetățenii sunt pur și simplu inexistenți. Un contract presupune întotdeauna două părți. Niciodată nu a existat

cealaltă parte”, a adăugat Andrei Țăranu pentru a evidenția că **este important modul în care ne raportăm și valorificăm, în practică, conceptul de cetățenie.**

Profesorul Marius Profiroiu a menționat că **cetățenii nu trebuie priviți doar ca plătitori de taxe și impozite, ci mai ales ca și actionari ai administrației publice care au dreptul la servicii publice de calitate și la evaluarea managementului din instituțiile și autoritățile publice.** În continuare, a ghidat dezbaterea către provocările din domeniul resurselor umane.

„Lumea se va schimba. Trebuie să dăm tinerei generații acele competențe noi cu care să fie capabili să adapteze această nouă resetare. Viitorul model de administrație publică trebuie să se inspire din sectorul privat. Nu putem merge cu un model bazat numai pe ce s-a întâmplat în alte țări acum 10-20 de ani. Statul își schimbă funcțiile, iar resursele umane sunt primordiale. Formarea profesională pe parcursul vieții este obligatorie”, a completat profesorul Marius Profiroiu.

Andreea Voinea, Președintele Asociației Profesioniștilor în HR din România, a prezentat demersurile HR Club de a integra resursele disponibile din comunitatea de business formată din peste 300 de companii într-un proiect de inovație în educație, constituit ca parteneriat între sectorul public și cel privat. Andreea Voinea a considerat ca fiind prioritară **identificarea de soluții concrete și imediate, cu accent pe promovarea și extinderea programelor de învățare și orientare profesională timpurie,** prin intermediul parteneriatului public-privat și a programelor care pun accent pe incluziune și formarea spiritului civic.

Profesorul ing. Anton Hadăr, Președinte Alma Mater, a adus în discuție provocările pe care le întâmpină sindicatele pentru a impulsiona o creștere a coeziunii și participării cetățenilor la constituirea statului. **Inovarea în domeniul social necesită o înțelegere profundă a interesului cetățeanului** și a mecanismelor prin intermediul cărora acesta poate să fie valorificat în mod concret printr-o mai bună reprezentare.

Petru Păcuraru, fondator HPDI – Human Performance Development International, consultant și coach în programe executive de leadership, a identificat principalele comportamente sociale care implusează și conturează Noul Contract social: (I) Proactivitate și anticipare; (II) Inițierea schimbării mai importantă decât adaptarea; (III) Reziliența este mai importantă decât rezistența prin transformarea și îmbunătățirea modului de gândire; (IV) Orientarea către soluții și (V) Creșterea nivelului de încredere în instituțiile statului și în sistemul de guvernare, dar și între cetățeni.

Pornind de la dimensiunea complexă și aplicată a contractului social, **Alina Vodă, specialist în dezvoltare umană, politici sociale și în domeniul sănătății, susținător RO2030,** a pus accent pe nevoia de a reflecta mai mult asupra modului în care putem aduce împreună un set de resurse limitate pentru a ne fi mai bine împreună tuturor, fără discriminare. Mai mult, Alina Vodă a semnalat că **avem nevoie de o viziune pentru cetățenii acestei țări.** Este prioritar să înțelegem că resursele naturale pe care le avem la dispoziție sunt de asemenea limitate, motiv pentru care **ar trebui să aducem în ecuație protecția mediului înconjurător și evoluția tehnologică.**

Implicațiile Noului Contract Social sunt reprezentate de apariția de noi modele economice și profesii care prezintă un potențial ridicat de modelare a viitorului apropiat, în contextul accentuării procesului de transformare digitală, a utilizării big data și a dezvoltării inteligenței artificiale, a precizat **Minel Ivascu, Vicepreședinte Blocului Național Sindical.**

Evoluția domeniului tehnologic și digital în secolul 21 a implusionat dinamica competitivității economiei și a adus în prim-plan nevoia de a realiza **investiții strategice în capitalul uman**. Pentru România și Uniunea Europeană, o provocare majoră este reprezentată de lipsa de claritate privind definirea competențelor necesare în viitorul apropiat.

„Evoluțiile de până acum arată că automatizarea și robotizarea accentuează polarizarea locurilor de muncă. Această polarizare va conduce la erodarea locurilor de muncă considerate de mijloc și va accentua disparitățile dintre locurile de muncă care necesită competențe ridicate și cele cu competențe scăzute”, a menționat Minel Ivașcu, care a făcut referire la **dezbaterele asupra unui nou Contract Social pentru o Europă mai puternică, care minimalizează riscurile și reduce dificultățile economice cu care se confruntă indivizii, pentru a reduce sărăcia și a asigura un nivel echitabil de bunăstare pentru fiecare generație**.

Oferind ca exemplu experiența trăită în Finlanda timp de aproape 20 de ani, **profesorul Radu Szekely, expert/ consultant în proiecte de dezvoltare instituțională, de cercetare sau de inovare în educație, susținător RO2030**, a pus accent pe **importanța unei schimbări de paradigme în sistemul de învățământ și administrația publică, orientate înspre viitor și susținute de încrederea beneficiarilor serviciilor publice**. Solidaritatea, responsabilitatea pentru celălalt și pentru mediu constituie competențe moderne pe care continuăm să le ignorăm atâta timp cât nu ne raportăm la educație ca la un drept și un bun comun pentru întreaga societate, nu doar pentru dezvoltarea personală.

Avocatul Ioana Mateș, președintele Asociației Proiectul România 2030, a semnalat participanților că **în proiectia Noului Contract Social trebuie să includem o gândire strategică pentru a tine legătura cu românii de a doua și a treia generație și pentru a menține identitatea românească, în sprijinul celor care își doresc să rămână conectați. „Noi trebuie să construim România pe dinăuntru și cu sprijinul celor din afară, care vor să construiască și simt că aparțin acestui stat”**, a recomandat Ioana Mateș. În domeniul educației, digitalizarea și formarea profesională constituie principalele direcții prioritare pentru a garanta **accesul egal la „resurse și informație pentru copilul aflat în București, în vârful muntelui din Albac sau oriunde altundeva”**.

Ioana Mateș a amintit de **proiectele inițiate de Asociația Proiectul România 2030 pentru a sprijini cercetarea și inovația. Proiectul BrainNet și parteneriatul cu Atlantic Council – unul dintre cele mai importante think-tank-uri din SUA își propun să dezvolte capacitățile beneficiarilor, în special în rândul tinerilor, de a gândi analitic, de a fi cointeresați de societate și a participa civic și activ la transformarea României**.

O nouă arhitectură pentru NOI și pentru România

Într-o lume aflată în continuă schimbare, în care incertitudinea a devenit o constantă la nivel global, ne aflăm într-un moment în care **negarea realității accentuează dezbinarea și neîncrederea și conduce la decredibilizarea și la delegitimarea intervenției statului și a administrației publice. Dialogul colectiv și implicarea reală, constantă și cu rezultate vizibile a beneficiarilor** (cetățeni, mediul de afaceri, experți, reprezentanți din societate civilă și ONG-uri) constituie un vector important pentru a înțelege și a oferi perspective concrete și

predictibile privind **planificarea vietii** (în special pentru tineri, femei, bătrâni, refugiați și imigranți) **la standarde ridicate și adecvate pentru un trai decent.**

România, Uniunea Europeană și NATO, împreună cu partenerii și aliații noștri traversează, de la începutul secolului XXI, un astfel de moment-cheie pentru a realiza un salt de la redobândirea independenței, transpunerea și respectarea principiilor de dezvoltare durabilă la intensificarea colaborării și cooperării cu scopul de a răspunde, în comun și în solidar, noilor provocări și amenințări. **Noul contract social se aplică astăzi la nivel transnațional,** fiind impulsionat și susținut – în special în momentele dificile ale începutului de secol XXI (emergența terorismului, declanșarea crizei economice globale, ascensiunea populismului și a extremismului, izbucnirea pandemiei de COVID-19 și reapariția incursiunilor militare pe flancul estic și în Orient) de un răspuns comun și asumat, pentru a reconfirma valorile și principiile în care credem și care ne reprezintă.

Momentele de criză la nivel național, european și global au fost gestionate prin valorificarea solidarității, coeziunii, atașamentului și încrederii în modelul democratic și în forța comună de care dispunem la nivel global prin contribuția fiecăruia și gestionarea împreună a resurselor, a expertizei și a mecanismelor. Am redefinit concepte, instrumente și politici pentru a urmări obiective și ținte comune, **pentru a ne ajuta reciproc și pentru a nu lăsa pe nimeni în urmă,** dar mai presus de toate, la fundamentul noii arhitecturi a contractului social am plasat principiul de a consolida apartenența comună în cadrul NATO și UE, cu respectarea diversității culturale și a identității fiecăruia dintre NOI. În schimb, cei care nu au învățat lecția secolului XX, aceea că nimeni nu a reușit să redefinească hărțile urmând strategia **Divide et Impera,** rămân vulnerabili dacă nu sunt parte (ca și beneficiar și contribuabil) la un contract social care să dispună de resursele necesare pentru a oferi garanți și oportunități reale de dezvoltare și inovare.

Pentru un viitor mai bun, momentele critice ale dezvoltării și progresului impun alegeri curajoase, responsabile, asumate și susținute de toți membrii contractului social, pentru a face parte și a construi împreună o nouă arhitectură a oportunităților caracterizată prin aranjamente economice, sociale, politice și instituționale mai incluzive și mai reprezentative – aceasta este pledoaria și argumentul autoarei, la care considerăm că ne raportăm deopotrivă din perspectiva expertului și practicianului în domeniul educației, economiei, relațiilor internaționale și administrației publice.

Întocmit de Vladimir Adrian Costea, cercetător și membru al Asociației Proiectul România 2030.